

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İRAN İSLAM CUMHURİYETİ ARASINDAKİ TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye ile İran arasında 10 yıldır müzakereleri süren Tercihli Ticaret Anlaşması 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. ***Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması ülkemizin Serbest Ticaret Anlaşmaları dışında taviz alış veriş yaptığı ilk anlaşmadır.*** Bu anlaşma iki ülke arasında en üst düzeyde belirlenmiş olan 35 milyar dolarlık ticaret hacmine ulaşılabilmesi açısından son derece önem taşımaktadır.

Söz konusu Anlaşmanın temel amacı; iki ülke arasındaki tarifelerin indirilmesi ve tarife dışı engeller ile tarife benzeri engellerin ortadan kaldırılması, iki ülke arasında adil rekabet koşullarının oluşturulması, güvenli ve öngörülebilir bir ortam tesis edilmesi ve ticaretin çeşitlendirilmesi suretiyle ülkemiz ile İran arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve teşvik edilmesidir.

Bahse konu Anlaşma kapsamında, Türkiye'nin 6'lı gümrük tarife pozisyonu bazında toplam 140 üründe İran'a tarife indirim ve kota artırımı; İran'ın ise 6'lı gümrük tarife pozisyonu bazında 125 üründe Türkiye'ye tarife indirim sağlanması kararlaştırılmıştır. Böylece toplamda 265 üründe, gümrük vergileri aşağı yönlü revize edilmiştir. Tercihli Ticaret Anlaşmasının 2015 yılı sonunda ise 300 ürünü kapsamı beklenmektedir.

İran'ın, Tercihli Ticaret Anlaşması ile Türkiye'ye tarife indirim sağlayacağı ürünler arasında; **temizlik ürünleri, ilaç, kozmetik, plastik malzemeler, orman ürünleri, tekstil, hazır giyim, ev tekstili, mobilya, çelik ürünleri, demir ve demir dışı metaller, buzdolabı, bulaşık makineleri gibi beyaz eşya ürünleri, klimalar ve elektrik-elektronik ürünleri** gibi birçok ürün yer almaktadır. Söz konusu ürünlerde 2012 yılında Türkiye'nin dünyaya ihracatı 38,9 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup; bu tutar, Türkiye'nin aynı yıl gerçekleştirdiği toplam ihracatın yüzde 25,5'ine tekabül etmektedir.

Ayrıca, Tercihli Ticaret Anlaşması kapsamında İran'ın Türkiye'ye tarife indirim yapmayı kabul ettiği sanayi ürünlerinde 2012 yılında Türkiye'nin İran'a ihracatı yaklaşık 830 milyon dolar olmuştur. Bu ürünlerde ihracatın 3 yılın sonunda iki katına çıkacağı beklenmektedir.

Konuya ilişkin Resmi Gazete' de yayımlanarak 1 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye ve İran arasındaki anlaşma metnine ve tarife indirimleri sağlanacak olan ürün gruplarına aşağıda yer alan linkten ulaşabilirsiniz.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141104-2.htm>

TÜRKİYE-İRAN TİCARİ İLİŞKİLERİ

Türkiye'nin 2014 yılı ihracatı 157,6 milyar dolar olarak gerçekleşirken, yıllık bazda Cumhuriyet tarihinin rekorunu da beraberinde getirmiştir. Türkiye, İran'a yaptığı ihracatını bir önceki yıla oranla %57 artırarak önemli bir başarıya da imza atmıştır. Bir önceki yıl Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülkeler listesinde 19.sırada yer alan İran, 2014 yılında 10 basamak birden yükselerek 9.sırada yer almıştır.

Türkiye'den İran'a İhracat Değerleri (milyar dolar)	
2014	4.012
2013	2.552
2012	3.407
2011	3.555

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

Türkiye'den İran'a gerçekleştirilen ihracat değerleri incelendiğinde özellikle bir yılda 52 kat artış gösteren *değerli maden ve mücevher* sektörü dikkat çekmektedir. 2014 yılında Türkiye'den İran'a, 4 milyar dolara ulaşan ihracatın yaklaşık olarak yüzde 23'ünü bu sektör oluşturmaktadır. Ancak burada özellikle belirtmekte fayda var ki Türkiye'nin İran'a ihraç ettiği değerli maden ve mücevherlerin, işlenmiş altın ve takılar olduğu önem arz etmektedir. İşlenmiş altın ve takılar özellikle bireysel müşterilere ihraç edilmiş olup uluslararası piyasalarda para yerine geçen finansal bir enstrüman olarak değerlendirilmemektedir. Yani Türkiye'nin İran'a ihraç ettiği ürünlerin finansal bir enstrüman olarak değerlendirilen külçe altın olmayıp ürün maliyetlerini artıran ve özellikle bireysel müşteriler tarafından tercih edilen işlenmiş altın ve takı olması İran'a uygulanan ticari yaptırımların delinmesi spekülasyonunu da ortadan kaldırmaktadır.

Türkiye'den İran'a Sektörel Bazda İhracat Değerleri (milyon dolar)			
	2013	2014	Değişim
Ağaç ve Mamulleri	305,1	368,3	% 20
Değerli Maden ve Mücevher	17,8	932,3	% 5137
Demir ve Demir Dışı Metaller	142,8	216,6	% 51
Makine ve Aksamları	244,2	322,9	% 32
Tekstil ve Hammaddeleri	240,3	341,0	% 41

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

Türkiye ve İran arasında ticaret hacmi 2012 yılında 21,9 milyar dolar, 2013 yılında 14,6 milyar dolar, 2014 yılında ise 15 milyar dolar seviyelerinde gerçekleşmiştir. Tercihli Ticaret Anlaşması'nın devreye girmesiyle birlikte iki ülke arasındaki ticaret hacminin hedeflenen 35 milyar dolara ulaşması hususunda hiçbir engel bulunmamaktadır.